

РЕГІОНАЛЬНЕ ФОРМУВАННЯ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Постановка проблеми. Останнім часом в економіці України сталися істотні зміни, пов'язані, у першу чергу, з трансформацією політичного й макроекономічного світогляду.

З одного боку, послаблення централізації призвело до посилення ролі регіонів, поглиблення їх юридичної і політичної самостійності, а це, у свою чергу, призвело до підвищення економічної незалежності окремих регіонів.

З іншого боку, зростання капіталів підприємницьких структур, які за рахунок юридичного розподілу прав власників і керівників можуть залучати додаткові неафілійовані капітали, збільшує фінансові можливості з інвестування досить великих проектів і переходу від короткострокових спекуляцій до довгострокових прямих інвестицій.

Дві ці обставини разом визначають середньострокову стратегію розвитку вітчизняної економіки. Регіони цілком стають об'єктами інвестування, бо отримують можливість застосовувати ринкові й правові механізми стимулювання інвестицій, а підприємницькі структури, що мають у своєму розпорядженні фінансовий потенціал, мають можливість проведення довгострокових операцій на певних територіях, отримуючи в партнери регіони в особі регіональної влади.

Таким чином, стає актуальним завдання формування регіональної інвестиційної стратегії підприємницьких структур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки підприємницькі структури проводять операції на фінансовому ринку, здійснюючи різні фінансові операції, їх можна вважати суб'єктами фінансового ринку регіону. У рамках фінансової діяльності суб'єктів фінансового ринку неодмінно виникають два важливі завдання:

1. Завдання залучення ресурсів для здійснення господарської діяльності.

Ресурси, що залучаються, складаються з [1; 3; 5]:

- акціонерного капіталу (ресурсів, що отримуються на відносно невизначений термін з умовою виплати винагороди інвесторові у вигляді дивідендів);
- позикового капіталу (ресурсів, що отримуються у спеціалізованих кредитно-фінансових інститутах на основі терміновості, зворотності і платності);
- кредиторській заборгованості (ресурсів, що отримуються у партнерів по бізнесу й держави у вигляді відстрочень платежів і авансів);
- реінвестованого прибутку і фондів (ресурсів, що отримуються в результаті успішної комерційної

діяльності самого господарюючого суб'єкта, амортизаційних відрахувань).

Таким чином, інвестиційна привабливість господарюючого суб'єкта — це сукупність характеристик, що дозволяє інвесторові оцінити, наскільки той або інший об'єкт інвестицій привабливіший за інших. У результаті виникає завдання поліпшення інвестиційної привабливості підприємства як в короткостроковому, так і в довгостроковому періоді. У зв'язку з цим, вищому керівництву підприємства необхідно сформулювати кредитну стратегію, основним завданням якої стала б оптимізація показників інвестиційної привабливості.

З іншого боку, у безпосередньому зв'язку з першим завданням перед підприємницькими структурами незмінно виникає друге.

2. Завдання розподілу отриманих ресурсів (інвестування).

Інвестиції поділяються на [10]:

- реальні (ресурси прямують у виробничі процеси);
- фінансові (ресурси прямують на придбання фінансових інструментів: емісійних і похідних коштовних паперів, банківських депозитів);
- інтелектуальні інвестиції (підготовка фахівців на курсах, передача досвіду, вкладення в розробку технологій).

Для оцінки інвестиційних можливостей необхідно досліджувати кредитоспроможність, яка є сукупністю характеристик, що дозволяють оцінити інвестиційний потенціал підприємницької структури.

Інвестиційну привабливість і кредитоспроможність підприємств можна представити основними складовими їх фінансового потенціалу [6; 8; 9].

Оскільки обсяг інвестиційних ресурсів суб'єкта обмежений, а потенційні об'єкти інвестицій мають різну інвестиційну привабливість, суспільству необхідно оптимально розподіляти свої інвестиційні ресурси. У зв'язку з цим виникає необхідність формування інвестиційної стратегії підприємницької структури.

Інвестиційна і кредитна стратегії складають фінансову стратегію підприємницької структури [4; 7].

Стратегія є детальним усебічним комплексним планом, призначеним для того, щоб забезпечити здійснення місії підприємницької структури і досягнення її цілей [2].

Мета статті — аналіз процесу формування інвестиційної стратегії підприємства на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Рис. 1. Необхідність розробки інвестиційної стратегії

Розробка фінансової стратегії ґрунтується на сукупності фінансових функцій підрозділів підприємства.

Процес розробки стратегії містить декілька етапів:

1. Оцінка довгострокових перспектив.
2. Прогноз розвитку.
3. Усвідомлення мети.
4. Аналіз сильних і слабких сторін.
5. Узагальнення стратегічних альтернатив.
6. Розробка критеріїв оптимізації.
7. Вибір оптимальної стратегії.
8. Планування заходів.

Після розробки спільної фінансової стратегії підприємницької структури спеціальні підрозділи відповідно до стратегії її, а також відповідно до стану фінансового ринку розробляють інвестиційну і кредитну стратегії підприємницької структури. Такий підхід дозволяє, з одного боку, «директувати» діяльність підрозділів, тобто направити різні аспекти діяльності підприємницької структури в єдине русло відповідно до її місії, а з іншого боку, гнучка і продумана фінансова стратегія дозволяє вищому менеджменту підприємницької структури планувати розвиток інших напрямів діяльності.

Інвестиційний процес підприємницької структури будується на основі інвестиційної стратегії, що розробляється з використанням різних фінансово-економічних методів, які в сукупності складають науково-

фінансову методологію формування інвестиційної стратегії підприємницької структури.

Таким чином, інвестиційна стратегія підприємницької структури розробляється відповідно до цілей її функціонування, у зв'язку з цим усі інвестиції повинні розглядатися як один з основних способів досягнення головної мети підприємницької структури (рис. 1).

Опис інвестиційної стратегії як і будь-якого багатогранного поняття не вичерпується лише простим визначенням. Інвестиційна стратегія, на нашу думку, є структурованою сукупністю декількох взаємозв'язаних аспектів, таких як інституційний, економічний, нормативно-правовий, інформаційно-аналітичний та інші (рис. 2).

Ці аспекти є взаємозв'язаними, їх структуризація і розподіл пріоритетів між ними, на наш погляд, дозволяє мати чітке уявлення про розробку й реалізацію стратегії підприємницької структури, і топ-менеджерам необхідно приділяти цим аспектам досить серйозну увагу.

Напрями інформаційного обміну вказують на типові пріоритети при розробці й реалізації інвестиційної стратегії, зв'язуючи аспекти в єдине ціле. Інформаційний обмін дозволяє погоджувати тривалість, етапи й умови інвестицій в рамках прийнятої стратегії підприємницької структури.

Інституціональним аспектом інвестиційної стратегії є сукупність таких основних складових частин як види інвестицій, інвестиційний портфель, ризики. У рамках інституціонального аспекту виділяються основні керовані підсистеми, що існують в підприємницьких інвестиціях (рис. 3).

Нормативно-правовий аспект інвестиційної стратегії складається з таких основних частин: по-перше, законодавчі та інші нормативно-правові акти держави, що створюють юридичну основу й формують фіскальну середу, у рамках яких підприємницька структура формує інвестиційну стратегію й здійснює інвестиційний процес; по-друге, облікова політика підприємницької структури, внутрішні регулюючі документи, які дозволяють забезпечувати єдиний інвестиційний процес в рамках її підрозділів.

Економічний аспект — сукупність економічних

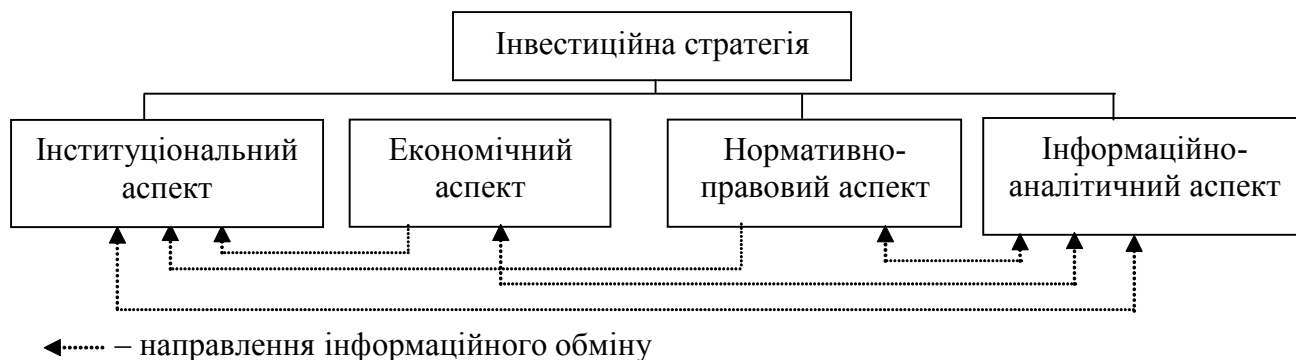

Рис. 2. Система інвестиційної стратегії підприємницької структури

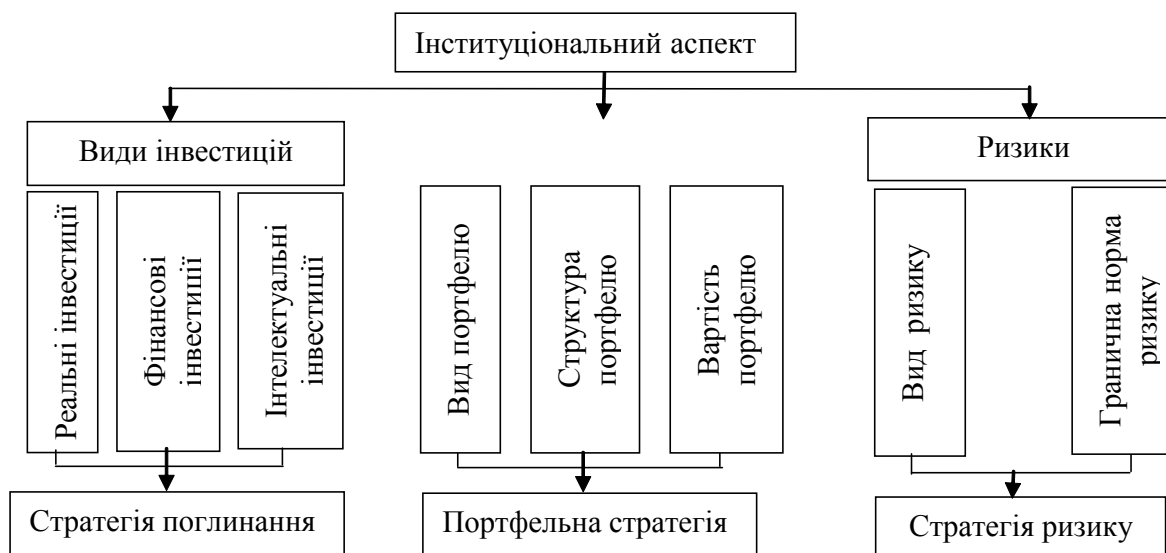

Рис. 3. Структура інституціонального аспекту інвестиційної стратегії

частин інвестиційної стратегії, до яких належить: система економічних показників для оцінки інвестиційної стратегії, управління, фінансування інвестиційного процесу. У рамках економічного аспекту виділяються основні методи, критерії й цілі інвестиційної стратегії (рис. 4).

Інформаційно-аналітичний аспект інвестиційної стратегії є системою обробки інформації (COI), що складається з таких частин: підсистема збору і сортування інформації, підсистема зберігання інформації, підсистема пошуку, підсистема аналізу інформації. COI є базисом оперативного інформаційного обміну в рамках інвестиційної стратегії, дозволяє оперативно реагувати на зміни в юридичних основах і фіскальній середі, прогнозувати економічні перспективи ринків і планувати зміни в межах інституційного аспекту й коректувати основні частини економічного аспекту інвестиційної стратегії.

Таким чином, інвестиційна стратегія — єдина високоінтегрована система, що складається з різних аспектів, нерозривно зв'язаних між собою для досягнення головної мети підприємницької структури.

Розглянемо детальніше основні етапи реалізації інвестиційної стратегії підприємницької структури в регіоні. Інвестиційна стратегія підприємницької структури в регіоні набуває вигляду послідовності заходів (рис. 5), здійснюваних для підвищення економічної ролі підприємницької структури в обраному регіоні. Процедура вибору регіону, а також напрями інвестування є суттю регіональної інвестиційної стратегії підприємницької структури.

Перш за все, відповідно до місії підприємницької структури розглядаються й аналізуються основні стратегічні пріоритети її розвитку. До стратегічних пріоритетів розвитку, на нашу думку, належать такі, як:

- розвиток нових напрямів діяльності;

- освоєння нових типів продуктів;
- завоювання нових ринків збуту.

Будь-який з обраних пріоритетів розвитку включає аналіз інвестиційних умов регіонів, оскільки й новий напрям діяльності, і виробництво нового типу продуктів, і організація дилерської мережі в новому ринку збуту пов'язані з вивченням умов в регіонах для складання повного набору альтернатив.

У результаті аналізу регіони можуть ранжируватися за ступенем задоволення стратегічних інтересів підприємницької структури. Наприклад, регіон, у якому є умови для створення виробництва або є підприємства для включення в уже існуючі технологічні цикли, інтерес, що виникає як і ринок збуту, буде набагато привабливішим за регіон, що має зазначені переваги.

Після вибору регіону як об'єкта інвестицій, складається інвестиційна програма, після затвердження якої вищим менеджментом підприємницької структури починається реалізація інвестиційної програми в регіоні. Реалізація інвестиційної програми в рамках такого об'єкта як регіон вимагає від підприємницької структури володіння певними навичками і прийомами управління інвестиціями у великих масштабах.

Висновки

Унаслідок взаємного інтересу, що виявляється регіонами, з одного боку, і українським капіталом, з іншого, з'являється нова вісь економічного розвитку України. Наявні економічні передумови дозволяють сподіватися на поглиблення існуючого інтересу і продовження плідної співпраці приватного сектора й держави.

Ситуація, що склалася, диктує необхідність впровадження в економічну практику методів, що дозволяють проаналізувати й здійснити інвестиційні програми регіонального рівня, тобто регіональна інвестиційна стратегія дозволяє регіонам отримувати інвестиційні

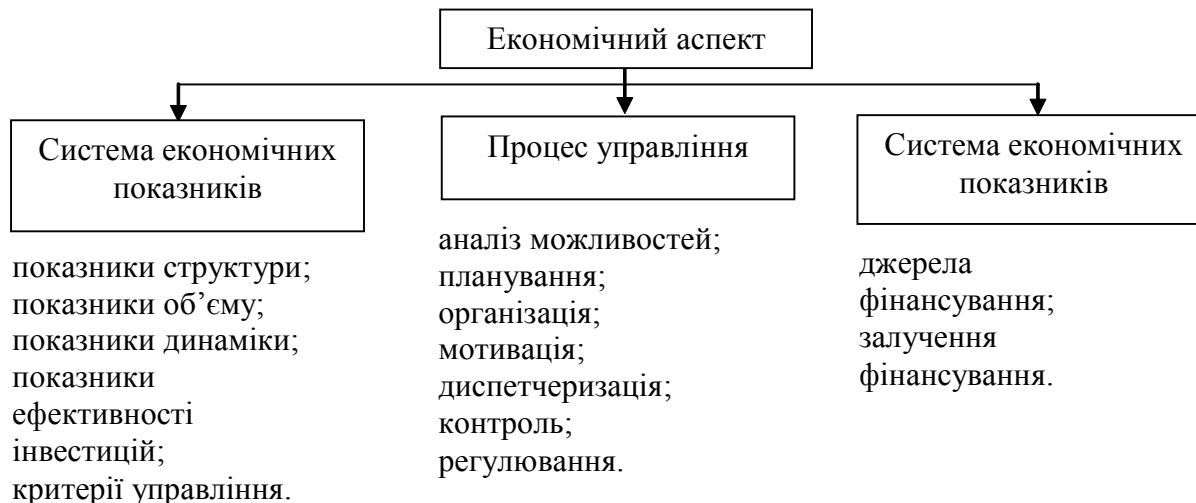

Рис. 4. Структура економічного аспекту інвестиційної стратегії

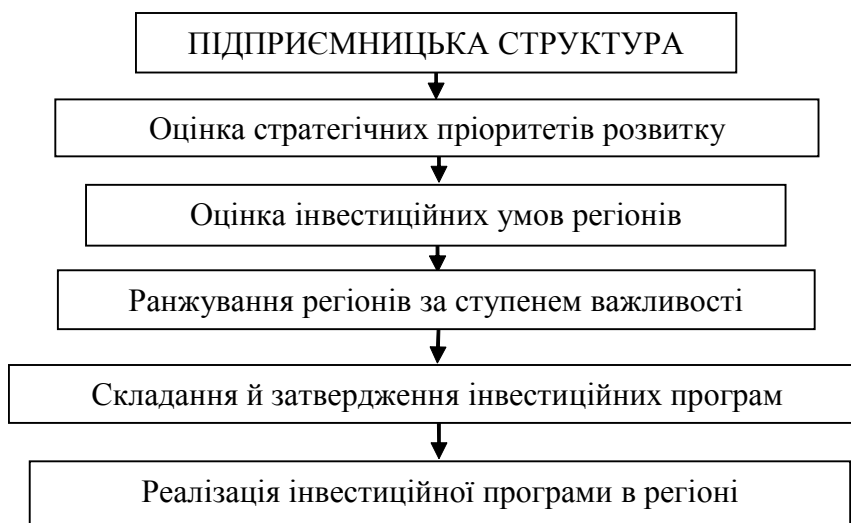

Рис. 5. Регіональні аспекти інвестиційної стратегії

ресурси, а підприємницьким структурам освоювати нові ринки збуту й виробництво нових видів продукції, підвищуючи свою конкурентоспроможність на загальноукраїнському рівні.

В зв'язку з цим, аналіз інвестиційної привабливості регіону стає одним з основних методичних апаратів при проведенні політики регіональної експансії й проведенні масштабних інвестиційних програм. Сукупність заходів щодо оцінки й проникнення підприємницьких структур в економіку регіону дозволяє не лише отримати досить достовірний план розвитку підприємницької структури і її підрозділів в регіоні, але й проводити обґрунтовану бюджетну політику в регіоні з метою зниження економічної, екологічної, соціальної напруженості, зменшення безробіття, а також підвищення рівня соціального захисту населення.

Методи підвищення інвестиційної привабливості, доступні регіонам, повинні використовуватися для збільшення припливу капіталу в регіони для вирішен-

ня, у першу чергу, проблем розвитку всіх галузей економіки регіону і країни в цілому. Зарубіжний досвід програмно-цільового управління може використовуватися для вирішення довгострокових проблем в короткостроковому періоді.

Таким чином, різні методи, прийоми і приклади дозволяють розробляти й здійснювати заходи в рамках інвестиційної стратегії підприємницької структури в регіональному масштабі.

Одним з найпривабливіших регіонів України для цілей довгострокового інвестування є Донбас, що має в різних галузях промисловості спектр підприємств, які відповідають найсуворішим вимогам не лише вітчизняних, але й зарубіжних стратегічних і портфельних інвесторів, про що свідчить успішна діяльність з розміщення акцій і депозитарних розписок на українському і зарубіжних фондових ринках.

Одним з основних чинників, що підвищують інвестиційну привабливість регіону, як це стає очевид-

ним на прикладі Донбасу, є опрацьованість відповідної нормативно-правової бази, яка включає такі важливі аспекти, як захист прав інвесторів, гарантії компенсації втрат від регіональних ризиків, пільгове оподаткування інвесторів і надання податкових канікул підприємницьким структурам, що виконують певні інвестиційні умови.

Таким чином, створення умов для інвестиційної діяльності регіону визначається декількома напрямками:

- зниження податкового важеля на інвесторів;
- заохочення переходу підприємств на сучасні стандарти бухгалтерського обліку і стимулювання ведення обліку як за українськими, так і за західними стандартами;
- стимулювання імпорту технологій;
- боротьба з економічною злочинністю.

Регіони, що здійснили весь спектр перетворень, представляють підвищений інтерес для потужних українських і зарубіжних інвесторів.

Таким чином, сьогодні існує взаємний інтерес в регіонах і підприємницьких структурах за погодженням фінансових і промислових інтересів і потоків. Тому формування інвестиційної стратегії підприємницьких структур на регіональному рівні є найбільш перспективним і актуальним завданням в економічній ситуації, що склалася.

Література

1. **Аграрная реформа в Украине: результаты, проблемы, перспективы завершения** / [Ткаченко В. Г., Богачёв В. И., Бабак Ю. Н. и др.]; под ред. В. Г. Ткаченко и В. И. Богачёва. — Луганск : Книжковий світ, 2006. — 228, [43—44, 72—83, 126—152] с. 2. **Акіліна О. В.** Основи підприємництва : навч.-метод. комплекс / О. В. Акіліна. — К. : Центр навч. літ-ри, 2006. — 176 с. 3. **Бандурин А. В.** Проблемы оперативного управления активами корпораций / А. В. Бандурин, С. И. Басалай, И. А. Ли / под ред. В. В. Бандурина. — М. : «ТДДС Столица-8», 1999. — 164 с. 4. **Гончаров В. Н.** Организационно-правовые модели внутренней организации финансов / В. Н. Гончаров, А. А. Кузнецов // Вісник Хмельницьк. нац. ун-ту. — 2005. — № 4. — Ч. 2., Т. 3. — С. 19—21. 5. **Господарський кодекс України**: за станом на 12 січ. 2008 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. 6. **Киреев А. П.** Международная экономика : учеб. пособие в 2-х частях / А. П. Киреев. — М. : Международные отношения, 2005. — 416 с. 7. **Макконелл К.Р.** Экономика. Принципы, проблемы и политика : у 2-х т. / К. Р. Макконелл, С. П. Брю. — Т. 2, М. : Республика, 1992. 8. **Мескон М. Х.** Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури : [пер. с англ.]. — М. : «Дело», 1992. — 702 с. 9. **Продовольственная безопасность Украины: состояние, механизм обеспечения, проблемы** / [В. Г. Ткаченко,

В. И. Богачев, Ю. Н. Бабак и др.]. — Луганск : Книжковий світ, 2004. — 176, [17—19] с. 10. **Фінанси сільськогосподарських підприємств** : посібник з питань фінансових відносин у ринкових умовах / за ред. М. Я. Дем'янека. — К. : ІАЕ, 2000. — 604 с.

Ільїна О. В. Регіональне формування розвитку інвестиційної стратегії підприємницьких структур

У статті представлено основні положення щодо формування інвестиційної стратегії підприємства на регіональному рівні, зокрема визначено можливості залучення ресурсів для здійснення господарської діяльності, види інвестиційних стратегій підприємства, інституціональний, економічний, нормативно-правовий, інформаційно-аналітичний аспекти. Визначено перспективні напрямки діяльності регіону із залучення інвестицій.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, регіональні плани, економічний аспект, нормативно-правовий аспект, інституціональний аспект, інформаційно-аналітичний аспект.

Ильина Е. В. Региональное формирование развития инвестиционной стратегии предпринимательских структур

В статье представлены основные положения относительно формирования инвестиционной стратегии предприятия на региональном уровне, в частности определены возможности привлечения ресурсов для осуществления хозяйственной деятельности, виды инвестиционных стратегий предприятия, институциональный, экономический, нормативно-правовой, информационно-аналитический аспект. Определены перспективные направления деятельности региона по привлечению инвестиций.

Ключевые слова: инвестиционная стратегия, региональные планы, экономический аспект, нормативно-правовой аспект, институциональный аспект, информационно-аналитический аспект.

Ilyina E. V. Regional forming of development of investment strategy of enterprise structures.

There are main provisions of the investments' strategy formation of the enterprise on regional level at the article. There are determined the opportunities of attraction resources for the implementation of economic activities, the types of investment strategies for the enterprise, institutional, economic, legal, informational and analytical aspect. There are promising directions of the region on attraction of investments.

Key words: investment strategy, regional plans, economic aspect, legal aspect, institutional, informational and analytical aspect.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2010

Прийнято до друку 30.04.2010